

efektivně pracovat. Nedostatky se projevují zvláště v nízké četnosti záznamů, absenci konkrétních záměrů pro další pedagogické působení, nepodchycení všech vzdělávacích oblastí. Často jsou neúčelně vyplňovány formuláře, které nekorespondují s vývojovými předpoklady dětí (např. pro starší batolata jsou užívány přehledy odpovídající potencialitám dětí, které budou v příštím školním roce nastupovat do prvních tříd, apod.). Relevantnost těchto formálních údajů je sporadická, stejně jako možnosti pro sjednocování intervenčních postupů. I když jsou dětem zakládána portfolia, učitelé mnohdy vývoj grafomotorických dovedností nedokáží analyzovat a v návaznosti je systematicky podpořit individualizovanou vzdělávací nabídkou. Zvláště ve smíšených třídách byla formou tzv. „pracovních listů“ frontálně a méně účelně předkládána stejná zadání všem dětem bez ohledu na jejich vývojové možnosti. Byly zjištěny i další metodologické nesprávnosti při realizaci grafomotorických cvičení, například chybné sezení, špatný úchop psacího náčiní, nedůsledná zpětná vazba, nevyužívání práce s chybou apod.

V případě dětí se speciálními vzdělávacími potřebami naopak plánovitá intervence převážně vykazovala potřebnou efektivitu. Školám se daleko lépe dařilo účelně vytyčovat krátkodobé i dlouhodobé speciálně pedagogické cíle. Přispívaly k tomu konzultace s poradenskými zařízeními, podpůrná opatření, zpracované individuální vzdělávací plány nebo plány pedagogické podpory i aktivní spolupráce učitelů s asistenty pedagogů.

Jedním z cílů předškolního vzdělávání dle školského zákona je vytvářet základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. MŠ by měla napomáhat vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytovat speciálně poradenskou péči dětem se SVP.

Přechod z MŠ do ZŠ je pro každé dítě důležitou událostí v jeho životě, na kterou by mělo být dobře připraveno – a měly by být připraveny i obě instituce. Mateřské školy používají pro přípravu dětí na přechod do základní školy různé metody. Jejich výčet prezentuje následující tabulka.

Tabulka 15

Uplatňované metody a formy práce podporující přechod do ZŠ – podíl učitelů (v %)

Metody a formy práce	Podíl
Postupný přechod od hry k učení	74,7
Pravidelné aktivity pro přípravu na školní docházku	79,8
Práce s didaktickým materiálem, literaturou, výukovými programy	76,6
Rozvoj komunikačních dovedností	87,5
Grafomotorická cvičení, nácvik správného držení psacího náčiní a prevence grafomotorických obtíží	91,4
Podpora samostatnosti	90,9
Logopedická prevence	71,4
Spolupráce se ZŠ	64,6
Jiné	2,6

I když pedagogové tyto aktivity hojně zařazují do svých programů, očekávaný vzdělávací přínos je v případě nedostatečné individuální diferenciací vzdělávání snížen. Vzhledem k vysokému počtu odkladů povinné školní docházky (16,5 % dětí s OŠD) by bylo žádoucí zaměřit se zvláště na zkvalitnění těchto aktivit, zohledňovat odlišné charakteristiky jednotlivých dětí a vzdělávání individuálně přizpůsobovat jejich potřebám po celou dobu docházky dítěte do mateřské školy. Při zjištění případného problému je třeba věnovat pozornost včasné intervenci.

ČŠI příčiny odkladů školní docházky dlouhodobě sleduje. Již několik let patří mezi hlavní důvody celková nezralost dítěte (35,7 %), logopedické vady a poruchy řeči (22,2 %), sociální